

De telegraaf van de Republiek

Op 15 april 1834 verstuurde de gouverneur van Brabant een brief naar het gemeentebestuur van Dilbeek met de vraag: *“Tot in 1814 was er in uw gemeente een telegraaf die door tussenstations in verbinding stond met Brussel en Rijsel. Ik verzoek u daarom mij te laten weten waar en op welk punt zich deze telegraaf bevond, en of men daarvoor een speciale constructie realiseerde?”*

Het antwoord werd verstuurd op 21 april en luidde als volgt: *“In antwoord op uw brief van de 15^e van deze maand, heb ik de eer u te laten weten dat de telegraaf die zich op het grondgebied van deze gemeente bevond, geplaatst was op een stuk land toebehorend aan de heer baron de Viron, naast de oude Ninoofse Steenweg, in het oord dat nog steeds gekend staat naar de telegraaf. Deze werd gebouwd op bevel van de Franse overheid, onder het consulaat van Napoleon I.”*

Paul Vitzthumb, Vue du Télégraphe à Dilebeeke 19 fructidor An XII 1804 Tome II plaat 42. Foto KBR

De telegraaf was in gebruik tussen 1803 en 1814 en was post nr. 10 in een geheel van 11 stations die elk 10 km van elkaar verwijderd waren.

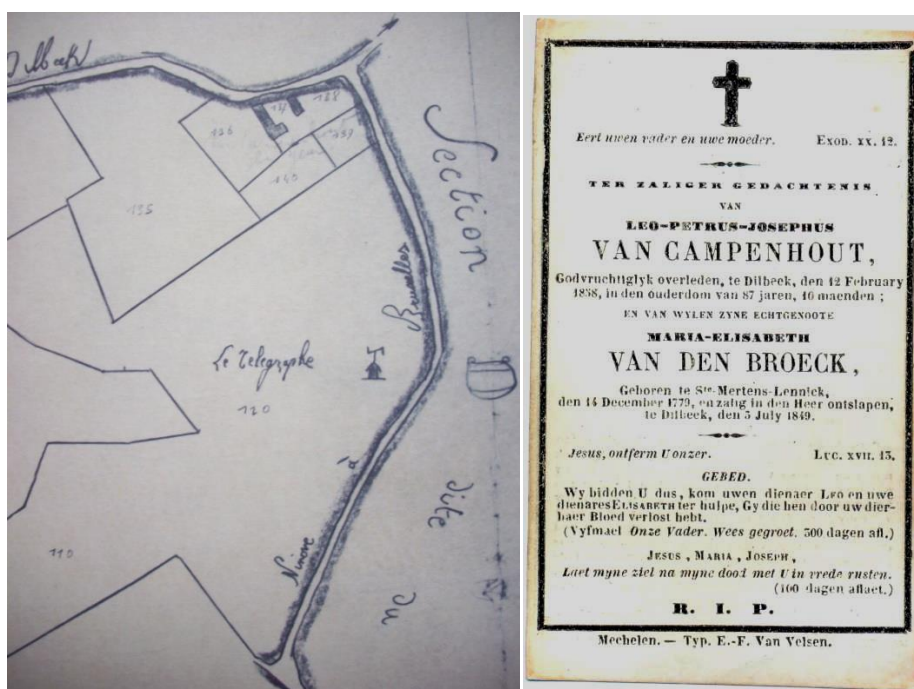
De website <http://www.claudechappe.fr/> geeft een foutieve plaats aan waar de telegraaf zou gestaan hebben. Op plaat 42 zien we de verrekijker in de houten constructie in de richting van station nr. 9 te Pamel. Het eindstation nr. 11 stond bovenop de kathedraal van Sint-Michiël en Sint-Goedele te Brussel. Op plaat 23 zien we de bocht van de huidige d'Arconatistraat aan de gemeentelijke begraafplaats en de bomerrij rechts van de weg die ook bij de Wautier te zien is.

Volgens hogergenoemde brief stond de telegraaf op een stuk land dat in 1834 aan baron de Viron toebehoorde. Op de kadasterkaart van landmeter Grietens uit 1816 draagt het perceel de oude (Franse kadastrale) nummering Sektie A 110 in de wijk Hongersveld 2^e deel. Eigenaar is

Viron Jean rentenier te Brussel. Op de kaart zien we duidelijk de afbeelding en vermelding van de telegraaf zoals we deze ook op de kaart van de Wautier uit 1810 zien. Op deze plaats staat nu het Cultuurcentrum Westrand. De telegrafist verbleef in het nabijgelegen pachthof bij de familie Van Campenhout. Daar staat nu de muziekacademie. Het bevolkingsregister van 1813-1814 vermeld het volgende:

Van Campenhout Leon Pierre Joseph, 45/43 jaar, gehuwd, pachter, ° Sint-Agatha-Berchem.
 Van den Broeck Marie Elisabeth, 35/33 jaar, gehuwd, zijn echtgenote, ° Sint-Martens-Lennik.
 Van Campenhout Henri Pierre, 22/20 jaar, ongehuwd, zijn broer.
 Van Campenhout Jeanne Elisabeth, 17/15 jaar, ongehuwd, zijn unilaterale zuster.
 Ceuppens Anne Marie, 23 jaar, ongehuwd, zijn dienstmeid, bij Verheyden.
Pitel Jean Baptiste, 27 jaar, ongehuwd, agent du Telegraphe.
 Willems Jean Baptiste, 21/19 jaar, ongehuwd, zijn dienstbode, bij Jean Huygh.
 2 mannelijke kinderen onder de 12 jaar.

In 1814 was Martin Cuvelier agent du thelégraphe.

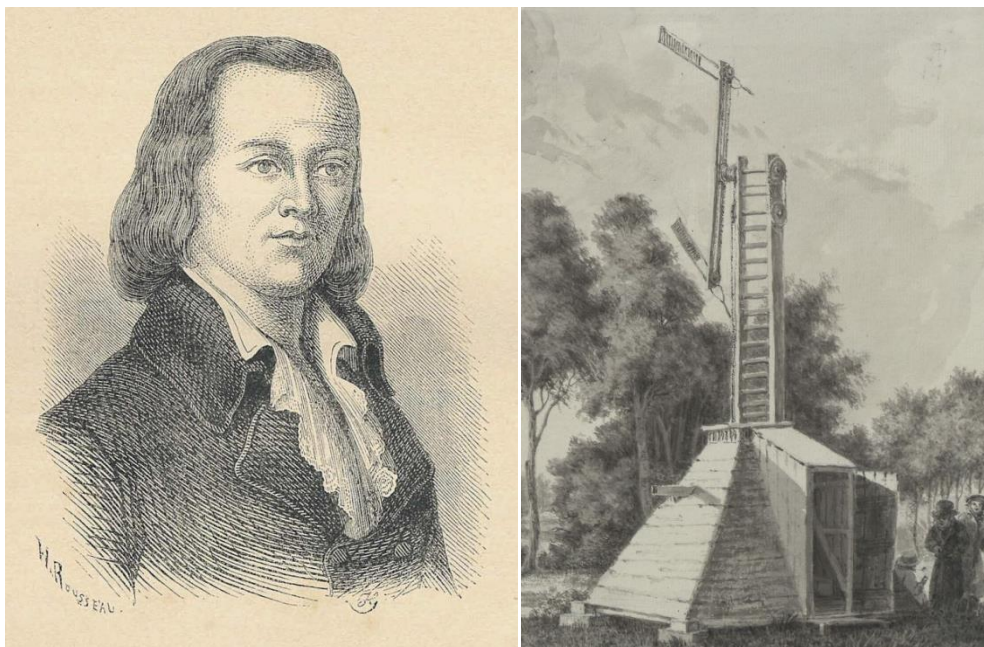
Telegraaf en pachthof Van Campenhout volgens de kadasterkaart Grietens uit 1816 en gedachtenisprentje van het echtpaar Van Campenhout – Van den Broeck.

Kaart de Wautier uit 1810

Paul Vitzthumb, Vue du Télégraphe de Dilebeeke 19 fructidor An XII 1804 Tome II plaat 23. Foto KBR

Claude Chappe, uitvinder van de gelijknamige telegraaf, en detail van plaat 42.

Bronnen

Gemeentearchief Dilbeek:
briefwisseling.

Lijst van woningen te Dilbeek op 1 januari 1814.

Koninklijke Bibliotheek Brussel.

<http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b530857917/f1.item.zoom>

Universitaire Pers Leuven, *Een tijding met de snelheid des bliksems. De optische telegraaf in de Nederlanden (1800-1850)*.

Kadasterkaart en legger landmeter Grietens 1816, eigen archief.

Erwin Octaaf D'hoë